

Список бібліографічних посилань

1. Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол. : Ю. С. Шемшученко (гол. редкол.) та ін.]. Київ : Укр. енцикл., 1998. Т. 2 : Д-Й. 1999. 741 с.
2. Конвенція про кіберзлочинність : прийнята 23 лист. 2001 р. Додатковий протокол від 28 січ. 2003 р. до Конвенції ; ратифіковано із застереженнями і заявами Законом України № 2824-IV від 07 верес. 2005 р. *Офіційний вісник України*. 2007. № 65. Ст. 2535.
3. Бутузов В. М. Протидія комп'ютерній злочинності в Україні (системно-структурний аналіз) : монографія. Київ : КИТ, 2010. 408 с.
4. Чорноус Ю. М. Теорія і практика криміналістичного забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру : монографія. Київ : Скіф, 2012. 448 с.

Одержано 26.10.2018

УДК [343.9:343.431]477

Тетяна Анатоліївна ШЕВЧУК,

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри кримінального права і кримінології

факультету № 1 (слідства)

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0162-7011>

ЩОДО РОЛІ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Криміналізація сучасного українського суспільства є найбільш небезпечним проявом його культурної та моральної деградації. Причинами цього є і довгі роки застою, і кризові явища в різних сферах та інститутах суспільного життя. На сьогоднішній день практично нормою життя стали асоціальні явища, пов'язані з матеріальними накопиченнями будь – якими способами. На цьому тлі принцип «все на продаж» став, нажаль, життєвим кредо багатьох, якщо не більшості, вражаючим і шокуючим при цьому є той факт, що людина перейшла в розряд товару, який продають та купують. Незважаючи на те, що торгівля людьми є однією з найжорстокіших форм порушення основних прав і свобод людини, гарантованих Конституцією держави, реально вона є прибутковим злочинним бізнесом з надвисокими прибутками, стійкими міжнародними злочинними зв'язками та великою кількістю осіб, залучених до цієї діяльності.

Протидія торгівлі людьми є проблемою, що характеризується своєю багатоплановістю і широким спектром заходів запобігання, які слід застосовувати в різних сферах життя суспільства. У цій діяльності приймає участь широке коло суб'єктів (ряд державних структур, громадські, міжнародні організації).

Згідно з даними соціологічних опитувань, населення все більше схиляється до хибної думки, ніби протидія злочинності – справа винятково правоохоронних органів. Кримінологи ж, у свою чергу, справедливо зазначають, що протидія злочинності, як загальносуспільне завдання, повинна здійснюватися зусиллями всього суспільства. Важливу роль у розв'язанні багатьох соціальних завдань, пов'язаних із протидією торгівлі людьми, відіграють засоби масової інформації (далі – ЗМІ).

Взагалі, у сьогоденній державно-правовій політиці з протидії злочинності масовим комунікаціям надається велике значення, оскільки ця політика, як і будь-яка інша, здійснюється в умовах насиченого і різноманітного інформаційного поля [1, с. 84].

Вплив ЗМІ на людину починається з раннього віку й продовжується все життя. По суті в сучасному світі ЗМІ взяли на себе значну частину функцій з формування свідомості людей, виховання їх поглядів, ідей, звичок тощо. Людина, яка раніше не зустрічалася з тією чи іншою проблемою, завдяки можливостям ЗМІ змогла познайомитися з найрізноманітнішими проявами суспільного життя, скласти про них певну уяву і сформувати до них відповідне ставлення [2, с. 26].

На сьогоднішній день, нажаль, ЗМІ досить часто позитивно висвітлюють, ніби рекламують, шляхи швидкого заробітку за кордоном, що є вкрай небезпечним і містить в собі реальну загрозу вироблення в суспільстві стереотипу позитивного ставлення до означеної проблематики.

Погіршення морального клімату в державі загострює протиріччя в духовному житті, сприяє руйнації звичайного стереотипу законослухняної поведінки населення, а нові типи ще не сформовані, або формуються під впливом обставин, які роками засуджувались суспільною мораллю і свідомістю. І саме засоби масової інформації з їх широкими можливостями повинні сприяти формуванню нової свідомості, ідеології, культури. Недарма ж ЗМІ по праву називають однією із гілок влади.

У зв'язку з чим, до основних завдань ЗМІ щодо протидії торгівлі людьми слід віднести:

- доведення до широких верств населення правдивої інформації про реальні факти торгівлі людьми, та злочини, що її супроводжують, шкідливі, а іноді незворотні наслідки цього явища;

- сприяння впровадженню в соціальну практику державних проєктів, цільових програм з протидії торгівлі людьми з висвітленням їх реальних результатів у ЗМІ;

- активізація профілактичної діяльності серед населення, щодо інформування громадськості про реальні загрози, що спричиняє торгівля людьми;

- всебічне дослідження феномену жертви торгівлі людьми, з висвітленням основних причин віктимізації;

- поширення інформації про організації, які допомагають жертвам торгівлі людьми, їх основні методи роботи;

- висвітлення телефонів довіри та гарячих ліній для жертв торгівлі людьми;

- систематичне інформування населення щодо найбільш резонансних злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми, типові способи їх вчинення та необхідні і допустимі заходи самозахисту від такого роду посягань;

- систематичне оприлюднення матеріалів прес-конференцій, брифінгів, звітів, про профілактичну діяльність ЗМІ серед населення щодо протидії торгівлі людьми.

Засоби масової інформації при висвітленні проблем злочинності володіють значним профілактичним потенціалом і здатні викликати у населення нетерпимість до цього антисоціального явища, активізувати участь громадян у боротьбі з суспільно небезпечними посяганнями, допомогти в забезпеченні особистої безпеки. Вони можуть надати неоціненну послугу населенню в доведенні до свідомості громадян різних юридичних термінів, вирішенні практичних юридичних питань, в тому числі пов'язаних з торгівлею людьми [3, с. 164].

Таким чином, можна з впевненістю констатувати, що засоби масової інформації становлять значний масовий досить ефективний та інтенсивний потенціал протидії злочинності в цілому, та торгівлі людьми, зокрема. Саме їх активність в політичному та соціальному житті країни повинна привертати увагу всього суспільства до появи та розповсюдження торгівлі людьми. Зважаючи на те, що це злочинне явище соціально обумовлене, то протидіяти йому окрім спеціалізованих суб'єктів має саме соціум в особі громадських організацій на основі росту національної свідомості та в тісній взаємодії державних та недержавних організацій, використанні зарубіжного досвіду та потужних можливостей ЗМІ. Це є запорукою зміцнення гарантій прав і свобод людини та успішної протидії означеному злочинному явищу.

Список бібліографічних посилань

1. Коваленко В. Сучасна масова комунікація: носій добра чи криміногенний фактор? *Право України*. 2008. № 4. С. 84–89.

2. Кушнар'ов С. В. Вплив засобів масової інформації на формування правосвідомості неповнолітніх: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2009. № 2. С. 24–31.

3. Омельчук О. М. Роль засобів масової інформації у профілактиці злочинів. *Університетські наукові записки*. 2014. № 4 (52). С. 163–170.

Одержано 31.10.2018